

061503

1-12

8, -

Nr. 47
wzór

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO WILEŃSKIEGO

Przytułota

R o k 1 9 3 2

Od Nr. 1 do 12 włącznie

33355

Rocznik IX

Przytułota
ukb. 1932/91
Lietuvos Tiesa
Centr. biblioteka
4.4.

WILNO

DRUK. „LUX”, WILNO.

Skorowidz Alfabetyczny.

Cyfry oznaczają stronicę.

A.

- Abiturjenci zalegający w opłatach szkolnych 431.
- Adresowanie przesyłek pocztowych 115.
- Akcja wycieczkowa—wzmożenie 387.
- Audycje radiowe dla młodzieży szkolnej 37, 153.
- Awjonetka im. ś. p. Fr. Żwirki i St. Wigury—odezwa do młodzieży 315.

B.

- Bezpłatny urlop—przy zaliczaniu do wystugi emerytalnej 111.
- Bezrobotni—sprzedaż żetonów na rzecz pomocy 114.
- Biblijografja—nauczanie łączne 439.
- Biblijoteka Centralna Pedagogiczna Kuratorjum O. S. Wil.
  - Statut 163.
  - Spis nabytych książek 410, 448.
  - Wzmożenie działalności 382.
- ś. p. Biskup Bandurski.
  - Portrety 179.
  - Uczczenie 106.
- Budowa Publicznych Szkół powszechnych 165.

C.

- Choroby zakaźne—terminy niedopuszczania uczniów do szkoły 225.
  - Przepisy zapobiegawcze 388.
- Chór Nauczycielski Okręgowy 383, 437.
- Czasopisma:
  - Chowanna 445.
  - Czasopismo Przyrodnicze Ilustrowane 11.
  - Ilustracja Szkolna 446.
  - Iskry 443.
  - Kuźnia Młodych 117.
  - Młody Technik 117.

Na Tropie 256.
 Oświata i Wychowanie 407.
 Polska Niepodległa 443.
 Poradnik językowy 117.
 Rocznik Tatarski 444.
 Ster 93, 437.
 Zrąb 408, 445.

Czynsz—zwrot za lokale podnajęte 59.

C.

Ćwiczebny strój dla dziewcząt 4.
 Ćwiczenia śródlekcyjne 3.

D.

Dane na konkurs 434.
 Dni Przeciwgruźlicze 380.
 Dni Szopenowskie w Polsce 353.
 Dożywanie masowe dziatwy szkolnej 427, 452.
 Działalność organizacyj i towarzystw pozaszkolnych wśród młodzieży
 szkolnej 239.
 Dzieci pobierające naukę w zakładach prywatnych lub w domu 236.
 Dzieci ociemniałe — kierowanie do szkoły specjalnej № 4 w Wilnie 239.
 Dzień Matki 147.
 Dzień Oszczędności 354.
 Dzień Spółdzielczości 177.
 Dzień Szkolny—organizacja 145.
 Dziennik Urzędowy Kuratorium O. S. Wil. — ogłaszanie zarządzeń 350.

E.

Egzaminy:

Dojrzałości—gimnazjalny 5.
 Dla kandydatów na nauczycieli szkół średnich 45, 152, 310.
 Eksternów z 6 kl. gimnazjum—opłaty 109.
 Na nauczycieli szkół średnich 110, 138.
 Rozszerzające przy egzaminie naukowym na nauczycieli szkół
 średnich 367.

F.

- Falszywe monety 10-złotowe 436.
 Filmy p. t. „Polacy w Ameryce” i „Floryda — kraj wiecznego lata” 11.
 Filomata—czasopismo 180, 311.
 Fizyka i chemja w szkole—kwartalnik, prenumerata 430.

G.

- Genjusz Niepodległości—monografia 445.
 Gimnazjalny egzamin dojrzałości 5.
 Gorzelnictwo potajemne—przeciwdziałanie 433.

H.

Harcerstwo Polskie:

- Odprawa harcerska 149.
 Powstanie, rozwój i stan obecny 51, 131.
 Wakacyjny kurs harcerski dla nauczycielek 176.
 Wydawnictwo „Na Tropie” 256.
 Zasady organizacji Związku Harcerstwa Polskiego 54.
 Złot—udział harcerzy uczniów i nauczycieli 148.
 Hołd ś. p. Prezydentowej M. Mościckiej 363.
 Hufce Szkolne P. W.—wynagrodzenie kierowników 5.

I.

- Indywidualne karty 244.
 Instruktorzy ministerjalni 370.
 Inwentarz — komisyjne kwalifikowanie i szacowanie zniszczonego lub
 zbędnego inwentarza 150.
 Iskry—kalendarz na r. 1932—22.

J.

- Jaglica—zwalczanie i propaganda przeciwjagliczna 9.

K.

Kalendarz Iskier na rok 1932—22.

Karty indywidualne 244.

Kasy Chorych, a pomoc lekarska dla dziatwy szkolnej 7.

Kasy Oszczędności Szkolne 55.

„ Jak prowadzić i zakładać 152.

Kolejowe Muzeum—otwarcie 113.

Kolonje i półkolonje letnie—lokale szkolne 178.

organizowanie 142.

„ ulgi kolejowe 178.

Komisje:

Komisja Dyscyplinarna dla urzędników i niższych funkcjonar-
narjuszów Kuratorjum O. S. Wil. 118.

Komisja Dyscyplinarna Okręgowa — tryb wnoszenia odwołań
i zażaleń przeciwko orzeczeniom i uchwałom 140.

Komisja Egzaminacyjna dla nauczycieli publicznych szkół pow-
szecznych 181, 374.

Komisja Kwalifikacyjna dla nauczycieli szkół powszechnych —
mianowanie członka 181.

Komisje Międzyszkolne Porozumiewawcze 399.

Komisyjne kwalifikowanie i szacowanie zniszczonego lub zbed-
nego inwentarza 150.

Komitety Rodzicielskie 8.

Komunikaty 152, 173, 255, 310, 363, 435.

Konferencja Międzynarodowa i zlot skautów w Polsce 168.

Konkursy na stanowiska kierowników publicznych szkół powszechnych
12, 46, 180, 257, 312, 434.

Konto Komisji Wycieczkowej Kuratorjum O. S. Wil. 118.

**Korespondencja z prowincjalnymi oddziałami organizacyj społecz-
nych** 432.

Koszty podróży i djety — prowadzących wycieczki 112.

Krajoznawcze wycieczki młodzieży szkolnej 38.

Krótki rys dziejów tajnej oświaty na ziemi wileńskiej 96, 122,
155, 183.

Książki nadesłane 22, 146, 136.

**Książki nabyte przez Centralną Bibliotekę Pedagogiczną Kuratorjum
O. S. Wil.** 410, 448.

Kultura ludowa — ochrona 171, 198.

Kursy:

- Dokształcający dla lekarzy szkolnych 58.
- Metodyczny filologii klasycznej 435.
- Metodyczno-pedagogiczny dla nauczycieli szkół zawodowych 435.
- Robót ręcznych i rysunku 436.
- Wakacyjny dla nauczycieli szkół powszechnych 173.
- Wakacyjny harcerski dla nauczycielek 176.
- Kwalifikacje zawodowe do nauczania w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich 2.
- Kwalifikacje zawodowe nauczycieli szkół powszechnych 316.

L.

- Lekarstwa dla pracowników państwowych — ulgi 255.
- Liga Morska i Rzeczna—zakładanie kół w szkołach 378.
- Listy składkowe wysyłane pod adresem wybitnych i państwowo wysoko postawionych osób 369.
- Lokale szkolne na kolonie i letniska 178.
- Lotnictwo—brozury 402.

M.

- Metryki szkolne 367.
- Międzynarodowa Konferencja i Zlot Skautów w Polsce 168.
- Ministerjalni instruktorzy 370.
- Modlitwa w szkołach przed nauką i po nauce 243.
- Monety 10-złotowe — falsyfikaty 436.
- Monografia J. Łukasiewicza—uregulowanie należności 260.
- „ o pułkowniku Lisie-Kuli p. t. „Genjusz Niepodległości“ 445.
- Muzeum Kolejowe — otwarcie 113.

N.

- Nauczanie łączne—bibljografia 439.
- Nomenklatura Szkół Powszechnych 41.
- Normalizacja zeszytów szkolnych 243.

O.

- Obowiązek szkolny—wykonywanie 60, 236.
 Obrona powietrzna i przeciwgazowa—tydzień 150.
 Ochronianie młodzieży od szkodliwych następstw upałów 162.
 Ochrona kultury ludowej 171, 198.
 Ochrona tępionych gatunków zwierząt 306.
 Ociemniałe dzieci—kierowanie do szkoły specjalnej Nr. 4 w Wilnie 239.
 O częściowym wykonaniu ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa 263.
 Odczyty—zezwozenie na wygłaszanie 306.
 Odezwa do młodzieży—składki na awjonetkę 315.
 Odprawa harcerska 149.
 Odznaczenie 312.

O g ł o s z e n i a :

- Czasopismo Przyrodnicze Ilustrowane 11.
 Czasopismo „Ster” 93.
 Egzaminy dla kandydatów na nauczycieli szkół średnich 45.
 Filmy: „Polacy w Ameryce” i „Floryda—kraj wiecznego lata” 11.
 Wycieczki szkolne do Krakowa 94.
 Wydawnictwo: „Walka o wolność i potęgę Polski” 10.
 Wypłata pensji za order Virtuti Militari za r. 1932 10.
 Zeszyty do wykresów 11.
 Ograniczenie w wydawaniu ulgowych paszportów zagranicznych 240.
 Ogrodnicza szkoła—przekształcenie 307.
 Okręgi Szkolne 262.
 Okręgowy Chór Nauczycielski 383.

O p ł a t y :

- Emerytalne przy zaliczaniu do wysługi emerytury bezpłatnego urlopu 111.
 Stemplowe—zmiana 170, 249, 254.
 Szkolne—abiturjenci zalegający 431.
 Szkolne i taksa administracyjna—młodzieży z wychodźstwa 172.
 Szkolne za dzieci funkcjonariuszów państwowych uczęszczające do szkół prywatnych—zwrot 355, 366.
 Za dyplomy nauczycieli szkół zawodowych 139.
 Za egzamin eksternów z kursu 6 kl. gimnazjum 109.
 Organizacja dnia szkolnego 145.
 Organizacja pracy obywatelskiej młodzieży p. n. „Straż Przednia” 248.

- Organizacja pracy w szkołach powszechnych 274.
 Organizacja prywatnych szkół powszechnych — roczne sprawozdanie 266.
 Organizacja szkół—sieć szkolna, metryka szkolna 367.
 Organizacje i towarzystwa pozaszkolne wśród młodzieży szkolnej 239.
 Organizacje społeczno-humanitarne 428.
 Organizacje społeczne—korespondencja 432.
 Organizacje uczniowskie 146.
 Organizowanie kolonij i półkolonij letnich 142.

P.

- Państwowa Komisja Egzaminacyjna dla nauczycieli publ. szk. powsz. 374.
 Państwowa odznaka sportowa—uprawnienia szkolnych Komisji prób 379.
 Państwowa pomoc lekarska dla funkcjonariuszów państwowych, sędziów
 i prokuratorów, członków ich rodzin oraz emerytów 219, 255, 357
 Paszporty zagraniczne—ograniczenie w wydawaniu 240.
 Paszporty zagraniczne—wydawanie 6.
 Personalne sprawy w szkołach prywatnych—uregulowanie 247.
 Pieczęcie urzędowe 26, 305.
 Plan godzin szkolnych dla 7 kl. i 6 kl. publicznych szkół powszechnych
 i dla gimnazjów państwowych na r. szk. 1932/33—zmiany 236.
 Plan wycieczek szkolnych na r. 1932/33 385
 Podręczniki — wybór i zmiana podręczników szkolnych w publicznych
 szkołach powszechnych, państwowych szkołach średnich ogólnokształcących,
 państwowych seminarjach nauczycielskich oraz
 ochroniarskich 163.
 Podręczniki do nauki języka białoruskiego 259.
 Podręczniki do nauki religii prawosławnej 153, 311.
 Podręcznik „Mowa ojczysta” do nauki czytania 410.
 Podręcznik „Pisownia polska” 446.
 Podróże służbowe, delegacje (odkomenderowania) i przeniesienia funk-
 cjonariuszów państwowych, sędziów, prokuratorów oraz woj-
 skowych w kraju—ogłoszenie jednolitego tekstu rozporządze-
 nia Rady Ministrów z dnia 17-IX 1927 r. o należnościach
 333, 345.
 Podział Okręgu Szkolnego Wileńskiego na rejony wizytacyjne 347.
 Podziękowanie 448.
 Pomoc lekarska w Kasie Chorych dla dziatwy szkolnej 7.
 Popieranie przemysłu ludowego 167.
 Poradnia Zawodowa dla nauczycieli robót ręcznych i rysunków 439.

Portrety ś. p. Biskupa d-ra Władysława Bandurskiego 179.
 Powierzenie obowiązków instruktorom ministerjalnym 370.
 Praca w szkołach powszechnych—organizacja 274.
 Prenumerata kwartalnika „Fizyka i chemja w szkole“ 430.
 Prenumerata miesięcznika „Wychowanie fizyczne“ 141.
 Program nauki w oddz. I, V i VI publicznych szkół powszechnych oraz
 w kl. II gimnazjów państwowych na r. szk. 1932/33 190.
 Programy Szkolne 44.
 Propaganda przeciwjagliczna—zwalczanie jaglicy 9.
 Propaganda trzeźwości (tydzień) 37.
 Propaganda zagadnień polsko-niemieckich 429.
 Protektoraty nad uroczystościami 432.
 Próba chóru nauczycielskiego 437.
 Przeciwdziałanie potajemnemu gorzelnictwu i przemytowi tytoniu 433.
 Przedstawienie dla młodzieży 112.

Przedruki z Dziennika Ustaw Rz P.

Kwalifikacje zawodowe nauczycieli szkół powszechnych — wy-
 konanie niektórych postanowień rozporządzenia Prezy-
 denta Rzeczypospolitej z dnia 6.III. 1928 r. 316.
 Kwalifikacje zawodowe do nauczania w szkołach średnich
 ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich 2.
 O częściowym wykonaniu ustawy z dnia 11 marca 1932 r.
 o ustroju szkolnictwa 263.
 Ogłoszenie jednolitego tekstu rozporządzenia Rady Ministrów
 z dnia 17.IX. 1927 r. o należnościach za podróże służbo-
 we, delegacje (odkomenderowania) i przeniesienia funk-
 cjonarjuszów państwowych, sędziów, prokuratorów oraz
 wojskowych w kraju 333.
 Okręgi szkolne 262.
 Państwowa pomoc lekarska dla funkcjonarjuszów państwowych.
 sędziów, prokuratorów, członków ich rodzin oraz emery-
 tów 219.
 Prywatne szkoły oraz zakłady naukowe i wychowawcze 216, 320
 Ustrój szkolnictwa 203.
 Wzory statutów dla szkół prywatnych 316.
 Pzekształcenie Szkoły Ogrodniczej 307.
 Przemówienie Pana Ministra W. R. i O. P. na uroczystości odsłonięcia
 pomnika ś. p. płk. Lisa Kuli w Rzeszowie 422.
 Przemysł ludowy—popieranie 167.
 Przepisy zapobiegawcze przeciwko szerzeniu chorób zakaźnych 388.

- Przesyłki listowe nadawane przez władze i urzędy państwowe — opakowanie i zamknięcie 42.
 Przesyłki pocztowe — adresowanie 115.
 Przysposobienie wojskowe — pomoc nauczycielstwa 143.
 Prywatne szkoły oraz zakłady naukowe i wychowawcze 216, 320.
 Publikacje sprawozdawcze 248.

R.

- Radjo-audycje dla młodzieży szkolnej 37, 153.
 Rejony wizytacyjne 347.
 Religja—zbiór ustaw i rozporządzeń 392.
 Roczne sprawozdanie z organizacyj prywatnych szkół powszechnych 266.
 Rozkład dyżurów instruktorów ministerjalnych 372.
 Rozkład zajęć w publicznych szkołach powszechnych—zatwierdzenie 265.

Ruch służbowy:

- W Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego 13, 47, 95, 118, 257, 392.
- W inspektoratach szkolnych 47, 119, 154, 181, 257, 392.
- W szkolnictwie powszechnem 13, 47, 95, 119, 154, 182, 257, 393.
- W szkolnictwie średnim ogólnokształcącym 258, 397.
- W szkolnictwie zawodowym 17, 121, 154.
- W zakładach kształcenia nauczycieli 50, 121, 397.

S.

- Sieć szkolna 367.
 Sklepiki szkolne 351.
 Służba wojskowa — termin odroczenia 310.
 „ — skrócona 363.
 Spółdzielnie uczniowskie 351.
 Sprawozdania roczne z organizacji prywatnych szkół powszechnych 266.
 Sprawozdanie z organizowanych wycieczek 385.
 Sprawozdanie z wpływów na Fundusz Komitetu Fundacji ku czci
 ś. p. por. Żwirki i inż. Wigury 403.
 Sprawozdawcze publikacje 248.
 Sprostowania 50, 154, 451.
 Statut Centralnej Biblioteki Pedagogicznej przy Kuratorjum Okręgu
 Szkolnego Wileńskiego 163.

- Statut szkoły prywatnej — wzór 326.
 Stemplowe opłaty — zmiana 170, 249, 254.
 Straż przednia — organizacja pracy obywatelskiej młodzieży 248.
 Studium Wychowania Fizycznego w Poznaniu — świadectwa ukończenia 199.
 Stypendja — wynik losowania 438.
 Szkolne Kasy Oszczędności 55.
 Szkolne Schronisko Wycieczkowe w Wilnie 152, 404.
 Szkoły Zawodowe—warunki przyjęcia 192.
 Sztuka teatralna—Tam od Odry 179.

Ś.

Świąteczne dni:

- Wyznania mojżeszowego 109.
 Wyznania muzułmańskiego 379.

T.

- Taksa administracyjna—zwalnianie młodzieży z wychodźstwa 58, 172.
 Taksy szkolne—udział lekarzy 305.
 Tam od Odry—sztuka teatralna 179.
 Teatr—należyte wyzyskanie dla celów szkoły średniej 398.
 Teatry ludowe—komunikat 259.
 Termin odroczenia czynnej służby wojskowej 310
 Terminy niedopuszczenia do szkoły uczniów w przypadkach chorób zakaźnych oraz w sprawie zamykania szkół z powodu epidemii 225.
 Tryb wnoszenia odwołań i zażaleń przeciwko orzeczeniom i uchwałom Okręgowych Komisji Dyscyplinarnych 140.
 Tydzień obrony powietrznej i przeciwgazowej 150.
 Tydzień propagandy trzeźwości 37.
 Tydzień sieroty 180.
 Tydzień zagadnień polsko-niemieckich 429.
 Tytoń—potajemny przemyt 433.

U.

- Uczczenie ś. p. Biskupa Władysława Bandurskiego 106.
 Uczniowskie organizacje 146.

- Udział lekarzy w taksach szkolnych 305.
 Udział młodzieży szkolnej w uroczystościach i pochodach publicznych 108
 Ulgi kolejowe a kolonje letnie 178.
 Ulgi kolejowe dla zbiorowych wycieczek szkolnych 256, 310.
 Ulgi na lekarstwa dla pracowników państwowych 255.
 Ulgowe paszporty zagraniczne 240.
 Upały—ochranianie młodzieży od szkodliwych następstw upałów 162.
 Uregulowanie spraw personalnych w szkołach prywatnych 247.
 Uregulowanie należności za monografie I. Łukasiewicza 260.
 Urlopy bezpłatne przy zaliczaniu do wysługi emerytalnej 111.
 Urlopy na Zjazd członków Związku Kaniowczyków i Żeligowczyków 148.
 Uroczystości i pochody publiczne—udział młodzieży 108.
 Uroczysty obchód odsłonięcia pomnika twórcy przemysłu naftowego 381.
 Urzędowe pieczęcie 26, 305.
 Ustrój szkolnictwa 203.
 Ustrój szkolnictwa — o częściowym wykonaniu ustawy z dnia 11 marca 1932 263.
 Uwspółcześnienie polskości w szkole średniej 18.

W.

- Wagony dla wycieczek szkolnych 437.
 Warunki przyjęcia do szkół zawodowych 192.
 Virtuti Militari—wypłata pensji za r. 1932 10.
 Wizytator religii rzymsko-katolickiej 10.
 Wspomnienie o ś. p. Władysławie Lichtarowiczu 452.
 Wszawica wśród dziatwy szkolnej 44.

Wycieczki:

- Konto Komisji Wycieczkowej Kuratorjum O. S. Wil. 118.
 Krajoznawcze młodzieży szkolnej 38.
 Rachunki djet i kosztów podróży 112 10.
 Szkolne do Krakowa 94.
 Szkolne sprawozdania i plany wycieczek na r. 1932/33 385.
 Szkolne—wagony 437.
 Szkolne w pasie turystycznym polsko-czeskosłowackim 242.
 Wycieczkowe szkolne schronisko w Wilnie 152, 404.
 Zbiorowe—ulgi kolejowe 256, 310.
 Zniżka taryfowa przy wycieczkach Wisłą 178.

- Wychowanie Fizyczne—prenumerata 141.
 Wychowanie Fizyczne Studium—świadectwo ukończenia 199.

Wydawnictwa:

- Album Legjonów Polskich 405.
 Encyklopedia Wojskowa 444.
 Fizyka i chemja w szkole 259, 430.
 Jak zakładać i prowadzić szkolne kasy oszczędności 152.
 „Książnicy-Atlas” 406
 Mapa Turystyczna 410
 Monografia o Lisie-Kuli 442.
 „Naszej Księgarni” 447.
 Na Tropie 256.
 Obrona Lwowa (1—21 listopada 1918) 406.
 Pamiętniki Zjazdu Gospodarczego w Oszmianie 410.
 Podręcznik „Pisownia Polska” 446.
 Podręcznik religji prawosławnej 153, 311.
 Poezje Adama Mickiewicza 153.
 Pomieszczenia przeciwgazowe 406.
 Reforma szkoły średniej ogólnokształcącej 311.
 Samorząd uczniowski 311.
 Szkoła Polska w Państwie Niepodległym 405.
 Uczenie się pod kierunkiem 443.
 Wiadomości statystyczne 409.
 Wilno i Ziemia Wileńska 256.
 Wychowanie Państwowe a twórczość Wyściańskiego 404.
 Wygłaszanie odczytów 306.
 Wykaz szkół prywatnych, które w r. szk. 1932/33 posiadają prawa szkół państwowych 308.
 Wykaz szkół w których nauka uprawnia do zwrotu opłat szkolnych w r. szk. 1931/32 36.
 Wykonanie niektórych postanowień rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o kwalifikacjach zawodowych nauczycieli szkół powszechnych 316.
 Wykonywanie obowiązku szkolnego 60. 236.
 Wykluczeni ze szkół 94.
 Wynagrodzenie kierowników hufców szkolnych p.w. w szkołach zawodowych 5.
 Wysyłanie list składkowych pod adresem wybitnych i państwowo wysoko postawionych osób 369.
 Wzmożenie akcji wycieczkowej 387.
 Wzmożenie działalności Centralnej Biblioteki Pedagogicznej przy Kuratorjum O. S. Wil. 382.
 Wzory statutów dla szkół prywatnych 326.

Z.

- Zaginięcie pieczęci szkoły powszechnej w Ługach 12.
 Zagraniczne paszporty 6, 240.
 Zakaz rozpowszechniania „Filomaty” na terenie szkół 180.
 Zakładanie kół Ligi Morskiej i Rzeczej w szkołach 378.
 Zakupy zagraniczne 356.
 Zamykanie szkół z powodu epidemji 225.
 Zatwierdzenie rozkładu zajęć w publicznych szkołach powszechnych 265.
 Zarządzenie władz szkolnych ogłaszane w Dz. Urz. K. O. S. Wil. 350.
 Zbiór ustaw i rozporządzeń dotyczących religji w szkołach powsz. 392.
 Zbiórka książek 45.
 Zbiórka książek wśród żydowskiej młodzieży szkolnej 180.
 Zeszyty do wykresów 11.
 Zezwolenie na rozpowszechnianie „Filomaty” na terenie szkół 311.
 Zgłaszanie danych na konkurs 434.
 Zjazd członków Związku Kaniowczyków i Żeligowczyków 148.
 Zlot harcerski 148.
 Zlot skautów i międzynarodowa konferencja w Polsce 168.
 Zmiany w planach godzin szkolnych 230.
 Zwalczanie jaglicy 9.
 Zwalczanie wszawicy 44.
 Zwalnianie młodzieży z wychodźstwa od taksy administracyjnej 58, 172.
 Związek Teatrów Ludowych—komunikat 259.
 Zwierzęta—ochrona tępionych gatunków 306.
 Zwrot czynszu za lokale w domach podnajętych 59.
 Zwrot opłat szkolnych 36, 355, 366.
 Z życia i działalności ś. p. Prezydentowej Michaliny Mościckiej 364.

Ż.

- Żetony—sprzedaż na rzecz pomocy bezrobotnym 114.
 Żołnienie hołdu ś. p. Prezydentowej Michalinie Mościckiej 363.
 Żołnienie hołdu prochom ś. p. płk. Lisa Kuli 424.
 Żniżka taryfowa dla młodzieży szkolnej 178.

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO WILEŃSKIEGO

Wilno, dnia 1 stycznia 1932 r.

Redakcja i Administracja:
Wilno, Wolana 10. Kuratorjum Okr. Szk. Wil. Konto P. K. O. Nr. 30.466

T R E Ś Ć :

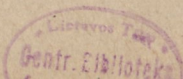
CZĘŚĆ URZĘDOWA.

Pozycja:	str.
1. Ustawa z dnia 5. XI. 1931 r. o zmianie niektórych postanowień ustawy z dnia 25 września 1922 r., dotyczącej kwalifikacji zawodowych do nauczania w szkołach średnich ogólno-kształcących i seminarjach nauczycielskich państwowych i prywatnych	2
2. Okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. w sprawie ćwiczeń śródlekcyjnych	3
3. Okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. w sprawie stroju ćwiczebnego dla dziewcząt	4
4. Okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. w sprawie § 54 regulaminu gimnazjalnych egzaminów dojrzałości	5
5. Okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. w sprawie wynagrodzenia kierowników hufców szkolnych p. w. w szkołach zawodowych	5
6. Okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. w sprawie wydawania paszportów zagranicznych	6
7. Okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. w sprawie Kas Chorych a pomocy lekarskiej dla dziatwy szkolnej	7
8. Okólnik Kuratora Okr. Szk. Wileńskiego w sprawie Komitetów Rodzicielskich	8
9. Okólnik Kuratora Okr. Szk. Wileńskiego, w sprawie zwalczania jaglicy i propagandy przeciwjaglicznej	9
10. Wizytator religii rzymsko-katolickiej	10
11. Ogłoszenia	10
12. Konkursy	12
13. Ruch służbowy	13

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA.

O uwspółcześnieniu polskości w szkole średniej	18
Kalendarz Iskier na rok 1932	22
Książki nadesłane	22

33355

Część urzędowa.

1.

U S T A W A

z dnia 5 listopada 1931 r.

o zmianie niektórych postanowień ustawy z dnia 26 września 1922 r., dotyczącej kwalifikacji zawodowych do nauczania w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich państwowych i prywatnych.

Art. 1. Ustawa z dnia 26 września 1922 r., dotycząca kwalifikacji zawodowych do nauczania w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich państwowych i prywatnych (Dz. U. R. P. z r. 1924 Nr. 92, poz. 864), zmieniona ustawą z dnia 12 stycznia 1929 r. (Dz. U. R. P. Nr. 7, poz. 59), ulega następującym zmianom:

1) w art. 7 po wyrazach: „przez zdanie przed końcem“ zastępuje się wyrazy „roku szkolnego 1930/31“ wyrazami roku szkolnego 1932/33”;

2) w art. 12 dodaje się drugi ustęp o brzmieniu następującem: „Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może w okręgach szkolnych, w których daje się odczuwać brak odpowiednich kandydatów do zawodu nauczycielskiego, przedłużyć w poszczególnych wypadkach nauczycielom, wskazanym w ust. 1, prawo nauczania do końca roku szkolnego 1932/33.

Art. 2. Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 3. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki*

Prezes Rady Ministrów: *A. Prystor*

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:
J. Jędrzejewicz

(Dz. U. R. P. z dnia 15 grudnia 1931 r. Nr. 107, poz. 823).

2.

O K Ó L N I K

Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 15 października 1931 r. Nr. I-W. F. 4095/31

do Kuratorów Okręgów Szkolnych, Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego (Wydział Oświecenia Publicznego), Liceum Krzemienieckiego dyrekcji i kierownictw wszystkich kategorii szkół, podległych Ministerstwu Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

w sprawie ćwiczeń śródlekcyjnych.

Do wiadomości mojej doszło, że w związku z pojawiającymi się w ostatnich czasach poniekąd sprzecznymi poglądami naukowymi na fizjologiczny akt oddychania, tu i ówdzie zaniechano zwyczaju wykonywania tak zwanych ćwiczeń oddechowych śródlekcyjnych. Ponieważ istotę ćwiczeń śródlekcyjnych stanowią nie głębokie wdechy i wydechy, lecz rozluźnienie napiętych mięśni ucznia, przeto mając na względzie zdrowie dziatwy i młodzieży szkolnej, w sprawie tej zarządzam, co następuje:

1) ćwiczenia śródlekcyjne, — które tak powinno się odtąd nazywać, — należy wykonywać możliwie we wszystkich szkołach, na wszystkich lekcjach;

2) przypominać o potrzebie wykonania tych ćwiczeń powinien albo dodatkowy dzwonek w szkole, albo polecenie nauczyciela, prowadzącego lekcję;

3) przed ćwiczeniami należy otworzyć — o ile lekcja nie odbywa się przy otwartych oknach — jedno lub dwa okna;

4) na dany przez dyżurnego lub innego ucznia znak, uczniowie wstają ze swych miejsc w ławkach lub między ławkami, wyprostowują się, wykonywują kilka (3—5) wdechów i wydechów, — niezbyt głębokich, aby nie doznać zawrotów głowy, oraz w celu rozruszania się, kilka niezbyt złożonych ćwiczeń gimnastycznych, np. w rodzaju skłonu ku przodowi, ku tyłowi i w obie strony, ruchów obrotowych ramionami i t. p.;

5) po wykonaniu tych ćwiczeń uczniowie zajmują swe miejsca.

Cały ten zabieg, trwający nie więcej ponad półtorej do dwóch minut, wykonany przy dopływie świeżego powietrza do klasy, powinien przyczynić się do poprawy krążenia krwi w organizmie ucznia, do roz-

luźnienia mięśni, znajdujących się w stanie skurczu w związku z długotrwałym siedzeniem, zwłaszcza przy napiętej uwadze. Poprawa krążenia krwi w całym organizmie, a więc i w mózgu, niewątpliwie odbije się na lepszej jego czynności, na zwiększonej wydajności pracy umysłowej ucznia.

Podsekretarz Stanu:

(—) K. Pieracki

3.

OKÓLNIK

Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 17 listopada 1931 r. Nr. 1. WF 8021/31

do Kuratorów Okręgów Szkolnych

w sprawie stroju ćwiczebnego dla dziewcząt.

W uzupełnieniu okólnika Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 10 stycznia 1928 r. Nr. O. H. Fiz. 22/28 w sprawie stroju ćwiczebnego młodzieży szkolnej (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 1 z roku 1928 poz. 22) Ministerstwo *zezwala* na wprowadzenie do szkół i oddziałów żeńskich w szkołach następujących zmian przepisowego ubrania ćwiczebnego dla dziewcząt pod warunkiem jednak zachowania jednolitości ubioru w całej klasie.

1. Białą koszulkę trykotową *można* zastąpić białą bluzeczką płócienną z krótkimi rękawkami, okrywającymi pachy ćwiczącej. Bluzeczka powinna być sporządzona z polskiego płótna jedwabnego, długość jej od pasa w dół wynosić powinna 20 cm. — pas i lamowania niebieskie.

2. Dopuszczalne są szarawarki koloru czarnego. Długość szarawarków: 10 cm. ponad kolana, szerokość u dołu: 40 cm. szarawarki lekko nadmarszczone, ściągnięte nad kolanami na gumę.

Podsekretarz Stanu

(—) K. Pieracki

4.

O K Ó L N I K

Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 10 listopada 1931 r. Nr. II-S.21766/31

do Kuratorów Okręgów Szkolnych

w sprawie § 54 regulaminu gimnazjalnych egzaminów dojrzałości.

Ponieważ brzmienie § 54 Regulaminu gimnazjalnych egzaminów dojrzałości z dnia 19 grudnia 1925 r. (Dz. Urz. Nr. 2 z 15 stycznia 1926 r.) uzupełnionego okólnikiem Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 19 kwietnia 1926 r. (L. II-4210/26), ogłoszonym w Dz. Urz. Nr. 7, poz. 56 z 1926 r. (str. 124—125), natrafia na pewne trudności w interpretacji, a to głównie w związku z rozporządzeniem Ministra W. R. i O. P. z 26 lutego 1931 r. (Dz. Urz. Nr. 3 poz. 29 z 1931 r.), przeto Ministerstwo wyjaśnia, że uczniowie, którzy w ubiegłym roku szkolnym nie zdali zwyczajnego lub rozszerzonego egzaminu dojrzałości, mogą go zdawać na zasadach tych uprawnień, jakie nabyli w ubiegłym roku szkolnym.

Za Dyrektora Departamentu

(—) *Dr. M. Mendys*

Naczelnik Wydziału

5.

O K Ó L N I K

Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 17 października 1931 r. Nr. I. WF-7037/31

w sprawie wynagrodzenia kierowników hufców szkolnych p. w. w szkołach zawodowych.

W związku z zarządzeniem Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego i Ministra Spraw Wojskowych z dnia 4 lutego 1931 r. Nr. I. WF-627/31 w sprawie organizacji przysposobienia wojskowego w szkołach średnich ogólnokształcących, seminarjach nauczycielskich i szkołach zawodowych (Dz. Urz. Nr. 3 poz. 31) Ministerstwo wyjaśnia, iż określone w ostatnim ustępie punktu 6 wynagrodzenie kierownika pedagogicznego hufca w wysokości stałej, a mianowicie jak za 4 godziny nauki jest wynagrodzeniem maksymalnym. W tych szkołach zawodowych, zwłaszcza doksztalających, w których zajęcia przysposobienia wojskowego odbywają się w jednej grupie i zajmują tylko 2 godziny, a w wyjątko-

wych wypadkach 1 godzinę w tygodniu, kierownicy pedagogiczni hufców szkolnych winni otrzymywać wynagrodzenie za 2 względnie 1 godzinę pracy.

Podsekretarz Stanu
(—) *K. Pieracki.*

6.

OKÓLNIK

Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 22 listopada 1931 roku Nr. I. Org. 1967/31

do Kuratorów Okręgów Szkolnych

w sprawie ograniczenia w wydawaniu ulgowych paszportów zagranicznych.

Nawiązując do okólnika z dn. 30 września 1930 r. Nr. I. Prez. 6472/30, zawiadamiam, że Ministerstwo Skarbu zaprzestało wydawania zezwoleń na zwolnienie od normalnych opłat za paszporty zagraniczne dla uczestników zbiorowych wycieczek turystycznych; ponadto stosowanie ulg paszportowych przy wyjazdach w celach reprezentacyjno-propagandowych, uczestniczenia w pielgrzymkach, zwiedzanie wystaw i urzędzeń zagranicznych — oraz w celach społecznych, o ile dane osoby nie są delegowane przez instytucje państwowe lub samorządowe — zastrzegło Ministerstwo Skarbu do swej decyzji.

Mając na względzie obecną sytuację gospodarczą uzasadniającą ograniczenie do minimum wyjazdów zagranicę za ulgowymi względnie bezpłatnymi paszportami, przypominam, że przychylnie opinjowanie podań w powyższych sprawach winno następować tylko w wyjątkowych wypadkach.

Równocześnie zarządzam, aby podania o zaświadczenia na uzyskanie ulgowych względnie bezpłatnych paszportów zagranicznych na podstawie § 4 p. b rozporządzenia Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych z dn. 20 czerwca 1931 r. (Dz. U. R. P. Nr. 56, poz. 460) były kierowane wraz z odpowiednią opinią i wnioskiem do decyzji Ministerstwa.

Podsekretarz Stanu
(—) *K. Pieracki.*

O K Ó L N I K

Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 9 listopada 1931 r. Nr. I WF—8485/31

do Kuratorów Okręgów Szkolnych

w sprawie Kas Chorych a pomocy lekarskiej dla dziatwy szkolnej.

Zgodnie z wnioskiem, uchwalonym na konferencji wizytatorów higieny szkolnej i delegatów Kuratorów Okręgów Szkolnych w dn. 28 maja 1931 r., Ministerstwo przesyła wyciąg z korespondencji pomiędzy Ministerstwem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego a Ministerstwem Pracy i Opieki Społecznej w sprawie współpracy Rządu i samorządów z Kasami Chorych nad zabezpieczeniem pomocy lekarskiej dziatwie i młodzieży szkolnej.

Zdaniem Ministerstwa W. R. i O. P.

1. Działwa i młodzież szkolna, korzystająca z porad w Kasach Chorych, winna mieć specjalne dla siebie przeznaczone godziny przyjęć. O tych godzinach winni być poinformowani lekarze szkolni, kierujący działwą na leczenie.

Ministerstwo uważa to za ważne, gdyż działwa i młodzież szkolna nie powinna tracić zbyt dużo czasu na czekanie, a powtórę, jest rzeczą niepożądaną, by w poczekalniach lekarskich przebywała razem z dorosłymi.

2. Przy organizowaniu przez Państwo i samorzady pomocy dentystrycznej dla dziatwy i młodzieży szkolnej, tak ważnej ze względu na możliwość zakażeń przez jamę ustną ze wszelkimi następstwami, zarządy Kas Chorych winny przychodzić z pomocą, czy to ponosząc koszty wynagrodzenia pewnej liczby dentystów szkolnych, pracujących w szkolnych gabinetach dentystrycznych, czy też urządzając specjalne ambulatorja dentystryczne szkolne w poliklinikach szkolnych, w Ośrodkach zdrowia, w stacjach opieki nad dzieckiem i matką i t. p.

3. Przy organizowaniu przez szkolne Koła opiek rodzicielskich kolonij i półkolonij letnich Zarządy Kas Chorych winny przychodzić Kołom z pomocą finansową: wzmocnienie bowiem odporności dziecka na gruźlicę przez pobyt na wsi zmniejszy w przyszłości wydatki na leczenie członków Kas w sanatorjach dla suchotników.

Wytyczne powyższe należy mieć na uwadze przy wykonywaniu punktu 6 zarządzenia z dn. 1 października 1931 r. Nr. I. WF—6016/31 w sprawie organizacji opieki higieniczno-lekarskiej i pomocy dentystrycznej dla dziatwy i młodzieży szkolnej.

Naczelnik Wydziału
(—) J. Błoński.

O K Ó L N I K

Kuratora Okręgu Szkolnego Wileńskiego

z dn. 1 grudnia 1931 r., Nr. I. 39027/31

**do P.P. Inspektorów Szkolnych i Kierowników szkół powszechnych
w sprawie Komitetów rodzicielskich.**

Dla unormowania sprawy istniejących i powstających przy publicznych szkołach powszechnych Komitetów Rodzicielskich o nieokreślonym jednolicie składzie i zakresie działania wprowadzam załączony do niniejszego Regulamin Komitetów Rodzicielskich przy publicznych szkołach powszechnych, Okręgu Szkolnego Wileńskiego.

Kurator Okręgu Szkolnego

(—) *K. Szląkowski***Regulamin Komitetów Rodzicielskich przy publicznych szkołach powszechnych.**

§ 1. Dla nawiązania kontaktu pomiędzy szkołą a domem, oraz uzyskania współpracy rodziców w osiągnięciu celów wychowawczych szkoły, mogą powstać przy szkołach Komitety rodzicielskie.

§ 2. Decyzję o zorganizowaniu Komitetu Rodzicielskiego dla każdej poszczególnej szkoły wydaje Inspektor Szkolny na prośbę zebrania rodzicielskiego szkoły, na wniosek kierownika szkoły, względnie z własnej inicjatywy w uwzględnieniu potrzeb szkoły.

§ 3. Komitet Rodzicielski składa się: a) z jednego mieszkańca obwodu szkolnego mianowanego przez Inspektora Szkolnego (w miarę możliwości z grona rodziców dzieci, uczęszczających do szkoły), b) z trzech mieszkańców obwodu szkolnego, wybranych przez zebranie rodziców z pośród rodziców dzieci uczęszczających do szkoły, c) z kierownika szkoły.

§ 4. Mandaty członków Komitetu trwają 3 lata. Członków wymienionych pod b) zatwierdza Inspektor Szkolny. Członkowie z wyboru tracą mandat w wypadku wystąpienia dziecka ze szkoły.

§ 5. Do czynności Komitetu Rodzicielskiego należy wogóle: a) staranie o dobro i rozwój szkoły pod względem gospodarczym, b) opieka nad młodzieżą w szkole i poza szkołą, c) stosunki z rodzicami w sprawach związanych z dobrem szkoły i dzieci, w szczególności zaś: 1) troska o rozwój szkoły, 2) opieka higieniczno-sanitarna nad szkołą i dziećmi, 3) roztaczanie opieki pozaszkolnej nad młodzieżą, współdziałanie z nauczycielstwem w urządzaniu uroczystości szkolnych, wieczornic, obchodów, wycieczek, 4) roztaczanie w razie potrzeby opieki nad niezamożną

dziatwą, nad kształceniem sierot, 5) staranie o dostarczanie podwód dla dzieci z miejscowości bardziej odległych, szczególnie w okresach niepogody i złego stanu dróg, 6) wywieranie wpływu na rodziców w sprawie regularnego posyłania dzieci do szkoły, 7) przedstawianie kierownikowi szkoły opinii w sprawie wykonywania obowiązku szkolnego wogóle i przez poszczególnych rodziców oraz opinii w sprawie zużytkowania sum, pochodzących z grzywien za niedopełnienie obowiązku szkolnego, 8) rozłączanie opieki nad nauczycielem w razie jego choroby, o ile nie posiada opieki rodzinnej, 9) badanie stanu i potrzeb szkoły, oraz przedstawianie Urzędowi Gminnemu preliminarza budżetowego, 10) współdziałanie z kierownictwem szkoły i urzędem gminnym w sprawie dostarczania szkole odpowiednich budynków i sprzętów szkolnych oraz utrzymania ich w dobrym stanie, 11) uczestniczenie w prezydjum zebrań rodzicielskich pod przewodnictwem kierownika szkoły, 12) uchwalanie dobrowolnych składek wśród rodziców na potrzeby szkoły i dziatwy, ściąganie ich, dysponowanie funduszami komitetu i prowadzenie rachunkowości tych funduszy, 13) składanie sprawozdań ogólnych i rachunkowych zebraniom rodzicielskim, 14) składanie wyjaśnień, opinii i prośb do Inspektora Szkolnego we wszystkich sprawach, związanych z dobrem szkoły i dziatwy.

§ 6. Komitet Rodzicielski obiera przewodniczącego, sekretarza i skarbnika. Kierownik szkoły nie może być przewodniczącym.

§ 7. Posiedzenia Komitetu Rodzicielskiego odbywają się w miarę potrzeby, najmniej jednak cztery razy do roku w związku z podziałem roku na okresy. Zwołuje posiedzenia przewodniczący.

§ 8. Posiedzenia Komitetu odbywają się w lokalu szkolnym.

§ 9. Nauczyciele nie mogą być na posiedzeniach, gdy są omawiane sprawy, w których osobiście są zainteresowani.

§ 10. Komitet może być rozwiązany decyzją Inspektora Szkolnego.

9.

OKÓLNİK

Kuratora Okręgu Szkolnego Wileńskiego

z dnia 18.XII.1931 r. Nr. O-39988/31

do Panów Inspektorów Szkolnych i Kierownictw szkół powszechnych na terenie woj. nowogródzkiego

w sprawie zwalczania jaglicy i propagandy przeciwjagliczej.

Działalność przeciwjaglicza Kolumny przeciwjagliczej w szkołach powszechnych w woj. Nowogródzkim obejmie okres czasu od 3 stycznia do 1 kwietnia 1932 r. W styczniu inspektor przychodzi przeciwjagliczych dr. Rostkowski będzie urzędował od 3 do 15 w Szczuczynie, od 18 do 29 w Wołożynie. Dalsze terminy zostaną w swoim czasie podane P. P. Inspektorom.

P. P. Inspektorów szkolnych i Kierowników szkół województwa Nowogródzkiego proszę o ściśle zastosowanie się do okólników Kuratorjum: 1) z dn. 15.IV.1930 r. Nr. O-104463/31 (Dz. Urz. Kur. Nr. 5, poz. 66), 2) z dn. 22.X.1931 r. Nr. O-24495/31 (Dz. Urz. Kur. Nr. 11, poz. 139) w sprawie zwalczania jaglicy i propagandy przeciwjagliczej.

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) K. Szelański

10.

Wizytator religii rzymsko-katolickiej.

Kuratorjum zawiadamia, że Ksiądz Arcybiskup Motropolita Wileński wyznaczył ks. Pawła Bekisza, nauczyciela religii rzymsko-katolickiej w Wilnie, wizytatorem religii rzymsko-katolickiej w archidiecezji wileńskiej.
Nr. I-35399/31.

11.

OGŁOSZENIA.

Wyplata pensji za Virtuti Militari za rok 1932.

Na podstawie pisma Ministerstwa Skarbu z dn. 5.XI.1931 r. Nr. D-VII.1411/I/31 Kuratorjum zawiadamia, że wyplata pensji orderowej przez Ministerstwo Skarbu, przypadająca kawalerom „Virtuti Militari” za rok 1932, ma być wyplacana jednorazowo w pełnej wysokości w terminie poczynszy od dnia 2 stycznia 1932 r. na zasadach, ustalonych zarządzeniem Ministerstwa Skarbu z dnia 5 marca 1929 r. L. D-VII.313/2.

Nr. O-38285/31.

Walka o wolność i potęgę Polski.

Walerjan Kwiatkowski: „Walka o wolność i potęgę Polski (z dziejów lat 1863—1930)”. Wyd. Tow. Przyjaciół Korpusu Kadetów we Lwowie. Lwów 1932.

Jest to zwięzły zarys powstania Państwa Polskiego doprowadzony do ostatniej niemal chwili, aż do listopada 1930 r. Czasy od 1863 do 1914 potraktowane są pobieżnie, natomiast wypadki bezpośrednio poprzedzające wskreszenie Państwa oraz lata ostatnie, a zwłaszcza walki orężne, a także jeszcze i rola stronnictw politycznych w Polsce współczesnej przedstawione są bardziej szczegółowo. Na tym tle wyraźnie zarysowuje

się postać Marszałka Piłsudskiego i Jego czyny i zasługi zarówno na polu chwały jak i przy budowie i konsolidacji wewnętrznej Państwa.

Książkę cechuje zdrowy optymizm i wiara w siły i wielką przyszłość Narodu i Państwa, a dzięki temu, że śmiało porusza zagadnienia ze współczesnej nam rzeczywistości polskiej, Kuratorjum zaleca ją jako lekturę uzupełniającą przy nauce o Polsce dla młodzieży klas starszych i winna być zakupiona do bibliotek szkolnych.

Filmy pt. „Polacy w Ameryce” i „Floryda—kraj wiecznego lata”.

Na podstawie pisma Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 23.XI.1931 r. Nr. I-Pol. 8796/31 Kuratorjum podaje do wiadomości, że filmy p. t. „Polacy w Ameryce” i „Floryda—kraj wiecznego lata” wykonane przez p. Jerzego Jelińskiego zasługują na specjalne zalecenie dla młodzieży, dla swych wybitnych wartości kształcących. Autor filmów zamierza zrobić objazd wszystkich miast, celem wyświetlenia filmów wraz z krótką prelekcją i ustnemi objaśnieniami.

Nr. O-39287/31.

Czasopismo Ilustrowane Przyrodnicze.

Kuratorjum zwraca uwagę Dyrekcji i Kierownictw szkół średnich ogólnokształcących, seminarjów nauczycielskich; szkół zawodowych i powszechnych na „Czasopismo Przyrodnicze Ilustrowane, organ Towarzystwa Przyrodniczego im. St. Staszica w Łodzi”, (Łódź, Muzeum Przyrodnicze, Park Sienkiewicza). Powyższe czasopismo jest godne polecenia do bibliotek szkolnych i nauczycielskich ze względu na dużą wartość artykułów dydaktycznych, pedagogicznych i naukowych z różnych dziedzin.

Dyrekcje i Kierownictwa szkół, które otrzymują Czasopismo Przyrodnicze powinny uregulować należną prenumeratę.

Nr. O-38180/31.

W sprawie zeszytów do wykresów.

Nakładem Drukarni Państwowej w Łodzi wyszło piąte poprawione wydanie zeszytu do wykresów temperatury, ciśnień atmosferycznych, notowań pogody, kierunku wiatrów oraz opadów atmosferycznych w opracowaniu Zygmunta Denkowskiego.

Wprowadzenie tego wydawnictwa do szkół może oddać znaczne usługi w nauczaniu geografji w oddziałach II, III i IV, ponieważ z jednej strony skłania nauczycielstwo do zastosowania właściwej, wpływającej z treści obowiązujących programów metody pracy w zakresie geografji w niższych oddziałach szkoły powszechnej, z drugiej strony wdraża działwę

do systematycznej obserwacji zjawisk klimatycznych i ciągłego prowadzenia odpowiednich wykresów.

Cena zeszytu wynosi 40 gr. adres wydawcy:

Drukarnia Państwowa w Łodzi, ul. Kotrkowska Nr. 85.

Nr. O-36439/31.

Zaginienie pieczęci.

Zaginęła pieczęć okrągła w 1-klasowej szkole powszechnej w Ługach, pow. dziśnieńskiego, z orłem i napisem „1-kl. szkoła powszechna w Ługach, gm. łuceckiej”.

Świadcstwa, względnie zaświadczenia, zaopatrzone taką pieczęcią, należy wrazie wątpliwości zwracać do Inspektoratu dziśnieńskiego, celem stwierdzenia ich autentyczności.

Nr. I-35195/31.

12.

Konkursy.

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego ogłasza niniejszem konkurs na stanowiska kierowników publicznych szkół powszechnych w powiecie wileńskim, a mianowicie:

- 1) w Niemenczynie, gm. niemenczyńskiej, szkoła 3-kl.
- 2) w Wornianach, gm. worniańskiej, szkoła 4-kl.

O stanowiska te ubiegać się mogą kandydaci, posiadający pełne kwalifikacje zawodowe oraz odpowiadający wymaganiom art. 12 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dn. 3 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 462).

Podania należy udokumentowane winni kandydaci wnosić w drodze służbowej do Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego (przez Inspektora Szkolnego w Wilnie — powiat) w terminie do dni 30 od daty wyjścia niniejszego Dziennika Urzędowego.

Nr. I-38018/31.

Ruch służbowy.

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego

Ministerstwo W. R. i O. P. przeniosło:

Jadwigę Tomaszewską, urzędnika VIII st. st. w Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wołyńskiego, z dniem 31 października 1931 r. na własną prośbę na równorzędne stanowisko do Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego (Nr. B. P.—1711/31).

Ministerstwo W. R. i O. P. powołało:

1. Czesława Onoszkę, pozostającego w stanie nieczynnym sekretarza gimnazjum państwowego im. J. Lelewela w Wilnie, z dniem 15 grudnia 1931 r. z powrotem do służby czynnej i przeniosło na stanowisko asesora w VIII st. st. do Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego (Nr. B. P.—6841/31).

2. Ignacego Dworakowskiego, pozostającego w stanie nieczynnym sekretarza X st. st. w gimnazjum państwowym im. H. Sienkiewicza w Wilejce Powiatowej, z dniem 15 grudnia 1931 r. z powrotem do służby czynnej i przeniosło na stanowisko urzędnika rachunkowego w X st. st. w Kuratorjum Okr. Szk. Wileńskiego (Nr. B. P.—6106/31).

Kurator Okręgu Szkolnego Wileńskiego przeniósł w stan spoczynku:

Elżbietę Terlecką, adjunkta kancelaryjnego w X st. st. w Kuratorjum Okr. Szk. Wileńskiego z dniem 31 października 1931 r. (Nr. O. 32437/31).

Szkolnictwo powszechne.

Mianowani:

1. Ks. Piotr Toczyłowski, naucz. religji 7 kl. szk. powsz. w Hermanowiczach, pow. dziśnińskiego z dn. 16.X.1931 r.

2. Michał Czajkowski, naucz. szk. powsz. w Grzybach, pow. święciańskiego z dn. 16.XI.1931 r.

3. Janina Czucejówna, naucz. szk. powsz. w Duksztach pow. święciańskiego z dn. 16.XI.1931 r.

4. Zofja Myśluborska, naucz. szk. powsz. w Żadźwiei, pow. stołpeckiego z dn. 1.XII.1931 r.

5. Jadwiga Szostakówna, naucz. szk. powsz. w Bruchowiczach, pow. stołpeckiego, z dn. 1.XII.1931 r.

6. Anna Rasbowska, naucz. szk. powsz. Nr. 37 w Wilnie z dn. 1.XII.1931 r.
 7. Marja Macieszyńska, naucz. szk. powsz. w Izwie Małej z dn. 1.I.1932 r.

Przeniesieni z dn. 1.X.1931 r.

1. Jan Chowański naucz. w Platerowie, pow. brasławskiego, na stanowisko równorzędne w Dryświatach tegoż powiatu. 2. Zygmunt Osuchowski, naucz. w Wilejce, na stanowisko równorzędne do szk. Nr. 36 w Wilnie. 3. Jakób Witkowski naucz. w Zabłociu, pow. lidzkiego, na stanowisko równorzędne w Wawiórcie tegoż powiatu. 4. Jan Maźnicki, naucz. w Czerwieniczach, na stanowisko równorzędne w Dżisnie. 5. Włodzimierz Gawroński, naucz. w Siekierzycach, pow. nieświeskiego, na stanowisko równorzędne w Klecku tegoż powiatu. 6. Tadeusz Cioska, naucz. w Kopaczach, pow. pow. dziśnieńskiego, na stanowisko równorzędne w Czerniewiczach tegoż powiatu. 7. Bronisław Bil, naucz. w Zasięciu, pow. nowogródzkiego, na stanowisko równorzędne w Wiarowcu, tegoż powiatu. 8. Helena Wojciszowa, naucz. w Dajnowie, pow. wileńskiego, na stanowisko równorzędne w Paskowszczyźnie, tegoż powiatu. 9. Marja Sokopówna, naucz. w Rogożach pow. mołodeckiego, na stanowisko równorzędne w Uszy, tegoż powiatu. 10. Marja Szylińska, naucz. szk. Nr. 19 w Wilnie, na stanowisko równorzędne do szkoły Nr. 28 w Wilnie. 11. Piotr Chwastka, naucz. w Komlewszczyźnie, pow. nieświeskiego, na stanowisko równorzędne w Jefimowiczach, tegoż powiatu. 12. Kazimierz Celewicz, naucz. w Piotrowiczach, pow. lidzkiego, na stanowisko równorzędne w Wasilewiczach, tegoż powiatu. 13. Jadwiga Stanowska, naucz. w Sawoniach, pow. stołpeckiego, na stanowisko równorzędne w Zacierzewie, tegoż powiatu. 14. Bronisława Piotrowska, naucz. w Piasecznie, pow. stołpeckiego na stanowisko równorzędne w Troszczycach, tegoż powiatu. 15. Marja Lisowska, naucz. szk. Nr. 17 w Wilnie, na stanowisko równorzędne do szk. Nr. 11 w Wilnie. 16. Bronisława Wysócka, naucz. w Sontakach pow. lidzkiego, na stanowisko równorzędne w Pietralewiczach pow. słonimskiego. 17. Natalja Charytonowiczowa, naucz. w Pietralewiczach, pow. słonimskiego na stanowisko równorzędne w Sontakach, pow. lidzkiego. 18. Bolesław Brzozowski naucz. w Siniawce, pow. nieświeskiego, na stanowisko równorzędne w Rudni, tegoż powiatu. 19. Helena Zacharewiczowa, naucz. w Kacianowiczach pow. wileńskiego, na stanowisko równorzędne w Fabjaniszkach, tegoż powiatu. 20. Jan Kot, naucz. w Leśnej, pow. baranowickiego, na stanowisko równorzędne w Lachowiczach, tegoż powiatu. 21. Jan Niechwiedowicz naucz. w Iwanowszczyźnie, pow. dziśnieńskiego, na stanowisko równorzędne w Głębokiem, tegoż powiatu. 22. Marja Szwabowiczowa, naucz. w Kalenkiszkach pow. brasławskiego, na stanowisko równorzędne w Zaprudziu, tegoż powiatu. 23. Julja Tatomirówna, naucz. w Popowszczyźnie, na stanowisko równorzędne do szk. Nr. 28 w Wilnie. 24. Konstancja Kossacka, naucz. szk. Nr. 21 w Wilnie, na stanowisko równorzędne do szk. Nr. 19 w Wilnie. 25. Józef Nawroć, naucz. w Klecku, pow. nieświeskiego na stanowisko równorzędne

w Siekierzycach tegoż powiatu. 26. Marja Ceglecka, naucz. w Dołży, pow. postawskiego, na stanowisko równorzędne w Jacewiczach tegoż powiatu. 27. Zofja Tenerowiczówna, naucz. w Starej Rudni pow. oszmiańskiego, na stanowisko równorzędne w Surniliszkach, pow. wolożyńskiego. 28. Stanisław Dziura, naucz. w Kulhajach, na stanowisko równorzędne w Porpliszczu pow. dziśnieńskiego. 29. Kazimierz Ślusarski naucz. w Powiarach, na stanowisko równorzędne do szk. Nr. 3 w Konstantynowie pow. łódzkiego. 30. Emilja Pokrzywowa, naucz. w Podzittwie, pow. lidzkiego, na stanowisko równorzędne w Ejszyskach tegoż powiatu. 31. Bolesław Pietraszkiewicz, naucz. szk. Nr. 14 w Wilnie na stanowisko równorzędne do szk. Nr. 29 w Wilnie. 32. Stefanja Aleksandrowiczówna, naucz. w Borunach, na stanowisko równorzędne w Sołach, pow. oszmiańskiego. 33. Adam Dmowski, naucz. szk. Nr. 30 w Wilnie, na stanowisko równorzędne do szk. Nr. 10 w Wilnie. 34. Stefan Trzebuchowski, naucz. szk. Nr. 10 w Wilnie, na stanowisko równorzędne do szk. Nr. 14 w Wilnie. 35. Rozalja Stachurzanka, naucz. w Stołowiczach pow. baranowickiego, na stanowisko równorzędne w Lachowiczach tegoż powiatu. 36. Jan Gołyga, naucz. w Wasiliszkach pow. lidzkiego, na stanowisko równorzędne w Wieliczkach tegoż powiatu. 37. Janina Daszkiewiczówna, naucz. w Chomsku, pow. drihickiego, na stanowisko równorzędne w Szaternikach, pow. wileńskiego. 38. Dyonizy Kalinowski, naucz. w Nikolcach pow. postawskiego, na stanowisko równorzędne w Skorach tegoż powiatu. 39. Karolina Słwińska naucz. w Poraduniu, pow. lidzkiego, na stanowisko równorzędne w Iwju tegoż powiatu. 40. Leonarda Karpowiczówna, naucz. w Taukiniach pow. lidzkiego, na stanowisko równorzędne w Porubiszkach tegoż powiatu. 41. Julja Narcyszkówna, naucz. w szk. Nr. 14 w Wilnie, na stanowisko równorzędne do szk. Nr. 21 w Wilnie. 42. Jan Łaukajtys, naucz. w Nahorodowiczach pow. lidzkiego, na stanowisko równorzędne w Rudni tegoż powiatu. 43. Anna Suchowiejówna, naucz. w Pogorzalcach pow. nieświeskiego, na stanowisko równorzędne w Horodzieju tegoż powiatu. 44. Maksymiljan Ostrowski w Kornicy pow. brasławskiego, na stanowisko równorzędne w Rudniwszczyźnie tegoż powiatu. 45. Wanda Hęsslówna, naucz. w Trokach, na stanowisko równorzędne w Nowej-Wilejce. 46. Zofja Zajkowska, naucz. w Liskowie, pow. nieświeskiego, na stanowisko równorzędne w Karaszewie, pow. szczuczyńskiego. 47. Zofja Wadecka, naucz. w Ociażu, pow. ostrowskiego, na stanowisko równorzędne w Dajnowie pow. lidzkiego.

Przeniesieni z dn. 1-XI 1931 r.

48. Jadwiga Zalewska, naucz. w Starzynkach pow. wolożyńskiego, na stanowisko równorzędne w Iwieńcu, tegoż powiatu. 49. Marja Chojecka, naucz. w Gierelanach pow. święciańskiego, na stanowisko równorzędne w Kłaczunach tegoż powiatu. 50. Marja Greczanikowa, naucz. w Hoduciszkach, pow. święciańskiego na stanowisko równorzędne w Gasperszkach tegoż powiatu. 51. Antonina Michajłówna, naucz. w Potaszni pow. święciańskiego, na stanowisko równorzędne w Wilkostańcu, tegoż powiatu. 52. Helina Jelińska naucz. w Gasperszkach, pow. święciań-

skiego, na stanowisko równorzędne w Balulach, tegoż powiatu. 53. Klaudja Szkodzina, naucz. w Husakach pow. nieświeskiego, na stanowisko równorzędne w Hryckiewiczach tegoż powiatu. 54. Zygmunt Górecki, naucz. w Prościach pow. nieświeskiego, na stanowisko równorzędne w Husakach tegoż powiatu. 55. Stefan Niczeperowicz, naucz. w Sołtanowszczyźnie, pow. nieświeskiego na stanowisko równorzędne w Malewie, tegoż powiatu. 56. Ignacy Baniewicz, naucz. w Kapturanach pow. święciańskiego, na stanowisko równorzędne w Rokitach tegoż powiatu.

Zwolnieni z dniem 31.X.1931 r.

W powiecie baranowickim: 1. Walentyna Piekarska, naucz. w Prończakach. 2. Elżbieta Kasprzykiewiczówna, naucz. w Podlesiejkach.

W powiecie brasławskim: 3. Nadzieja Duskotówna, naucz. w Wojtach. 4. Kazimiera Druciakówna, naucz. w Kajatach. 5. Tomasz Romanowski, naucz. w Łubszach. 6. Joanna Winniczukowa, naucz. w Wargielańcach.

W powiecie dziśnieńskim: 7. Julja Ratajczykowa, naucz. w Szumowcach. 8. Zofja Sawicka, naucz. w Szubnikach.

W powiecie lidzkim: 9. Aleksander Zubek, naucz. w Kurkach. 10. Helena Borkowska, naucz. w Wiguszkach. 11. Stanisław Dębski, naucz. w Tokarach. 12. Kazimiera-Anna Czechowska, naucz. w Wincukach. 13. Janina Popławska, naucz. w Koleśnikach. 14. Melanja Gabryłówna, naucz. w Sobolnikach. 15. Jadwiga Jarkówna, naucz. w Przewożu. 16. Jadwiga Grzebieniówna, naucz. w Pierogańcach.

W powiecie oszmiańskim: 17. Anna Skrzatowa, naucz. w Bajbach. 18. Józefa Gniazdowska, naucz. w Paszkach. 19. Natalja Ogórczakowa, naucz. w Kamienicy. 20. Wanda Rutkowska, naucz. w Oszmianie. 21. Wiktor Suliński, naucz. w Szymakach. 22. Władysława Sulińska, naucz. w Szymakach. 23. Marja Dupłówna, naucz. w Wołowikach. 24. Janina Nowakówna, naucz. w Glinie.

W powiecie nieświeskim: 25. Nina Romanczukówna, naucz. w Dunajczycach. 26. Marja Święcicka, naucz. w Sołowjach.

W powiecie nowogródzkim: 27. Janina Niżyńska, naucz. w Rybakach. 28. Apolonja Tarczyńska, naucz. w Daniłowiczach. 29. Aleksander Romaszkiwicz, naucz. w Łazkach. 30. Antonina Lipczyńska, naucz. w Nietutyczach. 31. Stanisław Kolanko, naucz. w Chrólczykach. 32. Janina Bohdanowiczówna, naucz. w Izwie Małej. 33. Marja Marcinkiewiczówna, naucz. w Lachowiczach.

W powiecie mołodeckim: 34. Aleksander Cymbał, naucz. w Lebie-dziewie.

W powiecie postawskim: 35. Marja Cielakowa, naucz. w Cielakach. 36. Zofja Reginowa, naucz. w Nahankach. 37. Agnieszka Kurdzielewiczówna, naucz. w Rymbach. 37. Stefanja Zielonowa, naucz. w Andrzejkach.

W powiecie słonimskim: 38. Wanda Stabrowska, naucz. w Horodkach. 39. Janina Różańska, naucz. w Jagnieszczycach.

W powiecie stołpeckim: 40. Marja Kuleszowa, naucz. w Brzuchaczach. 41. Jan Lis, naucz. w Jurewiczach. 42. Halina Fiedorkiewiczówna w Wiszaczach. 43. Bolesław Żerko, naucz. w Łubieniu.

W powiecie szczuczyńskim: 44. Anna Wojciechowska, naucz. w Szlach-towszczyźnie. 45. Józefa Suszczyńska, naucz. w Wielkiej Wsi.

W powiecie święciańskim: 46. Marja Janulisowa, naucz. w Kłaczunach. 47. Władysław Duda, naucz. w Rokitach. 48. Jadwiga Machcewiczowa, naucz. w Ryteniu. 49. Paulina Panfilowa, naucz. w Jerzewie. 50. Helena Żelobowska, naucz. w Kołtynianach. 51. Marja Wasyłykowa, naucz. w Janiewiczach.

W powiecie wilejskim: 52. Władysław Bogaczyk, naucz. w Chodasach. 53. Stanisława Giembicka, naucz. w Milczy.

W powiecie wileńskim: 54. Kazimierz Kowalski, naucz. w Miednikach Królewskich. 55. Anna Łosiówna, naucz. w Rukojniach. 56. Emilja Wielka, naucz. w Landwarowie. 57. Michał Sadowski, naucz. w Kismielach.

W powiecie wołożyńskim: 58. Marja Kinasówna, naucz. w Surwiliszkach. 59. Mikołaj Rakiewicz, naucz. w Wiszniewie. 60. Marja Dudeniowa, naucz. w Zaborze.

Wystąpili ze służby:

1. Tadeusz Kozłowski, naucz. szk. powsz. w Antokolcach pow. wileńskiego z dn. 31.X.1931 r.

2. Jadwiga Hryninkówna, naucz. szk. powsz. w Siwicy, pow. wołożyńskiego, z dn. 31.X.1931 r.

Szkolnictwo zawodowe.

Mianowani:

1. Helena Łapinówna, naucz. Państwowej Szkoły Przemysłowo-Handlowej im. Emmy Dmochowskiej w Wilnie, z dn. 1.XII.1931 r.

2. Konstanty Birn, naucz. Państwowej Średniej Szkoły Ogrodniczej w Wilnie, z dn. 1.XII.1931 r.

3. Stanisława Dziewanowska, naucz. Państwowej Średniej Szkoły Ogrodniczej w Wilnie, z dn. 1.XII.1931 r.

Uw. № 491

Cześć nieurzędowa.

O uwspółcześnieniu polskości w szkole średniej.

Największą bodaj klęską współczesności u nas i na Zachodzie jest brak odpowiedzialności w psychice podrastającego pokolenia za życie rodziny, znajomych, kolegów, wreszcie za losy większych ugrupowań społecznych, za przyszłość państwa i całego dotychczasowego dorobku cywilizacyjnego.

Kwestja odpowiedzialności moralnej łączy się ściśle ze sprawą zainteresowań dzisiejszej młodzieży.

Z psychologicznego punktu widzenia jednostka może ponosić odpowiedzialność tylko za to, co jest jej bliskie, drogie, co stanowi jej ambicję i sens życia. Nie można się czuć odpowiedzialnym moralnie za sprawy narzucone, obojętne i dalekie.

Widocznie w odbywającym się obecnie przewartościowaniu skarbów życiowych to, co ongiś dla starszego pokolenia było bliskim, staje się dla młodzieży czemś dalekiem, co było drogiem, zaczyna się wydawać obojętnem.

Nie można jednak przypuszczać, chociażby ze względów biologicznych, aby młode pokolenie, reprezentujące podnoszącą się falę nowego życia, mogło być puste, bezcelowe, pozbawione ideałów i dążności zwycięskich.

Starsi nie zawsze się orjentują w nowych potrzebach życia i tworzących się obecnie właściwościach psychicznych młodzieży. Panuje skłonność do pesymistycznego oceniania podrastającej młodzieży. Zarzuca się jej brak ideałów, powierzchowność, błagę, bezideowość. Ubolewając tak nad „młodymi”, starsi albo opuszczają ręce bezradnie, albo starają się im wmówić, że dawne bohaterstwo jest jedynem, najprawdziwszem. Ponieważ podobne nawoływania nie budzą należytego oddźwięku, więc znów się mówi o bezideowości i oschłości młodych. Tymczasem może właśnie „starsi”, operując wyłącznie kategorjami dawnych wartości i zamykając oczy na rodzące się wokół życie, zasługują bardziej na zarzuty bezideowości?

W stosunku do młodzieży gimnazjalnej winę oschłości ponosi, powiedzmy prawdę, sama szkoła wskutek zasadniczych nieporozumień tak w doborze materiału, jak i sposobów nauczania. Gdy zamkniemy rozpatrzenie tego zjawiska w obrębie chociażby jednego przedmiotu nauki gimnazjalnej, np. w obrębie j. polskiego, musimy stwierdzić, że gimnazjum ma za wielkie i niezawsze racjonalne wymagania, nie licząc się ze smakiem oraz z potrzebami moralnego i umysłowego odżywiania młodzieży, która przyjmuje nierzadko odmierzony obrok codzienny tępo, mechanicznie, obojętnie, nie zastanawiając się, co otrzymuje, skąd i poco.

Gdy nauczycielstwo nie usunie tej obojętności, energia młodzieży będzie zmuszona przedzierać się podziemnymi manowcami pod skorupą naszych zaniedbań, by wytrysnąć nieoczekiwanie.

Aby nie dopuścić do niespodzianek, musimy unikać błędów szkoły zaborczej, która starała się izolować młodzież naszą *od bieżącego życia i własnej narodowości*, my zaś, po odzyskaniu państwa, niechcący izolujemy ją od bieżącego życia i tryskającej *z niego wielkiej fali polskości*.

W naszym odrodzonym szkolnictwie wstają niekiedy upiory szkoły zaborczej, tem straszniejsze, że wady gimnazjum zaborczego, jako instytucji obcej i umyślnie dla nas wrogiej, miały w oczach ogółu pewne usprawiedliwienie. Młodzież wówczas rozumiała, iż musi się kształcić sama poza szkołą w rzeczach najpotrzebniejszych, t. j. narodowych, i dlatego tworzyła wszędzie, równoległe do urzędowego toku nauki, własne kółka samokształceniowe lub inne organizacje o celach społecznych i politycznych. Zdobyćcie niepodległości jest zasługą owych tajnych stowarzyszeń, w których młodzież mogła wszechstronnie wyladowywać energję, hartować wolę i przygotowywać się do spełnienia misji dziejowej.

Co w dzisiejszem gimnazjum ma być ekwiwalentem dawnych konspiracyjnych kółek? Napewno nie konspiracja, ale gdy będziemy utrzymywać w tajemnicy (w konspiracji) bieżące życie z całym jego przemożnym wybuchem polskości, młodzież nas, nauczycieli, *zdekonspiruje* boleśnie i słusznie.

Szkoła może stać się żywą i twórczą o tyle, o ile otworzy przed młodzieżą widnokreśli *życiowo-potrzebnej* pracy i poprowadzi do wyraźnie sformułowanych zadań życiowych.

Młodzież w dzisiejszych warunkach musi sama tworzyć swe przewodnie cele, odpowiednio przystosowane do szybko i radykalnie zmieniających się potrzeb, my zaś, wychowawcy, mamy względem niej jeden ważny obowiązek: mamy wszczepić w młodociane dusze *poczucie odpowiedzialności za to, co się wokół nas dzieje, i za to, co ma nastąpić*. O ile się to uda uczynić, żadne kataklizmy ekonomiczne czy kulturalno-moralne *nie zaskoczą młodzieży nieprzygotowanej*.

Jednym z najważniejszych środków do wdrożenia tej odpowiedzialności jest, jak sądzę, *zaktualizowanie pracy szkolnej*, które przecież nie da się ujawnić na szerszą skalę ani zapomocą metody wykładowej, ani heurystycznej, nawet najwłaściwiej pojętej, *ale potrzebna jest szkoła pracy*, przystosowana do polskich zadań państwowych.

Z wymienionych względów powstał niniejszy projekt systemu polonistycznego, będącego częściowo koncepcją, opartą na doświadczeniach Dewey'a i Pankhurst i dostosowanych do postulatów gimnazjum w chwili obecnej. Projektowana reorganizacja polonistyki jest skromną próbą zwiększenia wydajności pracy, ma punkty styczne z daltońskim planem, ale różni się od niego tem, że zewnątrznie nie zmienia rozkładu godzin i ustalonego porządku codziennego w szkole, a co ważniejsza, nie zmniejsza wielkiej roli nauczyciela w jego bezpośredniem oddziaływaniu na osobowość ucznia.

Do zrealizowania niniejszego systemu potrzebna jest klasa-pracownia, gdzie metody erotematyczna, dyskusyjna i wykładowa winny znaleźć harmonijne połączenie na podstawie samodzielnej i odpowiedzialnej pracy uczniów, zgodnej z ich zainteresowaniami i wysiłkiem.

Szczegóły urządzenia pracowni polonistycznej podane są w Nr. 3

„Poradnika” Min. W. R. i O. P. Do przeprowadzenia kursu kl. 5 gimnazjum według niniejszego planu potrzebne są w pracowni: 1) mapy Warszawy i woj. warszawsk., Wilna i Wileńszczyzny, 2) z biblioteki podręcznej wedł. „Poradnika” Słownik polski, encyklopedia, 3) ilustracje do dzieł Homera (tablice z gab. historycznego) 4) plansze Mickiewiczowskie w wyk. J. Bułhaka, 5) rysunki broni dawnej, staropolskie ubiory i uzbrojenie (mogą wykonać uczniowie), 6) gramofon (wyj. z A. Mickiewicza i Fredry), 7) wzory różnych wypracowań uczniowskich, 8) tablica z rozkładem materiału naukowego w zakresie jęz. polskiego na kl. V, 9) tablica ze szczegółowym rozkładem prac miesięcznych w granicach minimum i maximum, 10) Szafka z przydziałami indywidualnymi i ich ocenami, 11) tablica do zawiadomień i konkursów, 12) czasopisma (ogólne i literackie) i biblioteczka dzieł literackich.

Przebieg zajęć w pracowni ma być oparty na nast. zasadach: 1) Nauczyciel na podstawie programu Min. W. R. i O. P. ustala we wrześnie *kilka zasadniczych* zagadnień, koło których koncentruje całą pracę roczną z j. polskiego w klasie, 2) Każde zasadnicze zagadnienie dzieli się na przydziały pracy miesięcznej (indywidualne lub grupowe), 3) Przydziały miesięczne będą przystosowane do zainteresowań kilku grup, na które podzieli się klasa, ewentualnie do potrzeb poszczególnych uczniów, tak jednak, aby zadania poszczególnych grup i jednostek wzajemnie się uzupełniały i dawały całokształt wiedzy o pewnym zagadnieniu na lekcji syntetyczno-konferencyjnej, np. w październiku w kl. V zaokrąglony cykl wiadomości o kulturze starogreckiej po opracowaniu „Odyssey”, 4) Znaczne zróżnicowanie przydziałów, mające na celu podniesienie współzawodnictwa w wyścigu pracy, musi być podporządkowane jednej myśli przewodniej, która stanie się dla uczniów oczywistą na lekcji zbiorowej, zamykającej przydział miesięczny, 5) Przypuszczalnie 2 lekcje w tygodniu poświęci się pracy cichej, indywidualnej, a 2 — dyskusjom, wyjaśnieniom i t. d. z dopuszczeniem formy wykładowej nauczyciela lub któregoś z lepszych uczniów, 6) Poza temi godzinami uczniowie sporządzają biuletyny o wynikach prac, zawierające protokoły konferencji, przebieg dyskusyj, streszczenie przemówień, segregowanie błędów, ilustracje do materiału opracowywanego, plany następnych prac i t. p., 7) Ćwiczenia w muzeum będą polegać na: a) krótkich sprawozdaniach z wykonanej pracy fizycznej czy umysłowej, b) krótkich ocenach przeczytanych książek, c) inscenizacjach niewielkich obrazów literackich, d) przewodniczeniu na zebraniach, e) krótkich referatach o sprawach szkolnych i pozaszkolnych, 8) Do ćwiczeń pisemnych będą zaliczane oficjalnie: a) pisemne zwoływanie posiedzeń, protokoły, uzasadnienia wniosków i t. p., b) wypracowania indyw., i zbiorowe na różne tematy, c) notatki i cytaty w związku z lekturą, d) dziennik życia w klasie, e) recenzje książek, f) notowanie nowych słów i wyrażeń, g) rozbiór etymologiczny wyrazów i obrazki z historii kultury w związku z analizą etymologiczną, h) dyspozycje artykułów popularno-naukowych, i) rejestracja błędów językowych i t. d., 9) Powyższe ćwiczenia jak stwierdziła praktyka, mogą być przeprowadzone w kl. V na nast. materiale: a) *Odyssea* (w skrócie wdł. wypisów K. Wojciechowskiego na kl. V), b) „*Życie wyrazów*” Z. Klemensiewicza, c) Szobera „*Życie wyrazów*” (Bibl. Mił. j. polsk.), d) powieści podróżnicze, prze-

czytane w kl. V i poprzednich, e) lektura uzupełniająca: W. Sieroszewski „Na kresach lasów”.

Tematy, ogniskujące pracę 1 miesiąca (października): 1) Obrazy egzotyczne w „Ogniem i mieczem”, „Odyssei”, „Latarniku” i „W pustyni i puszcy”, 2) R. Kruzoe na bezludnej wyspie a W. Sieroszewski w kraju Jakutów. W następnym miesiącu można ześrodkować uwagę uczniów na takim zagadnieniu: Kultura materialna na wyspie Itace (wśl. Odyssei), w kraju Jakutów, w dawnej Polsce do 18 w. (na podstawie wypisów i „Życia wyrazów” Klemensiewicza).

W klasie VI takim naczelnym zagadnieniem kursu będzie: Walka o naprawę Rzeczypospolitej. Znow trzeba je dzielić na koncentryczne tematy według uzdolnień uczniów. Należy wysunąć na czoło pisarzy politycznych i zestawiać z głównymi kierunkami ideologii społeczno-politycznej 20 wieku. W podejściu do niektórych poetów 16 w. trzeba korzystać z bieżącej literatury, np. Kochanowskiego poznać za pośrednictwem licznych wierszy jubileuszowych z r. 1930. W ten sposób można ustalić związek J. Kochanowskiego i wieku 16-go z J. Tuwimem, Ejsmontem, Iwazkiewiczem i t. d.

W kl. VII zakończyć w I półroczu 3 wieszczów, w II zaś — pozytywizm. 8 miesięcy klasy VIII poświęcić Młodej Polsce i literaturze współczesnej. Po odpowiednio rozłożonej lekturze uczniów kl. VII należy kurs prowadzić metodą korelacji i porównań. Cały materiał tych 2 klas da się zamknąć w nast. zagadnieniach:

1) *sprawy społeczne i polityczne*: Ludzie bezdomni Żeromskiego, Tuwim, Słonimski, Prus, Konopnicka, Wyspiański, (wesele), Mickiewicz (Dziady), Krasiński (nie-Boska).

2) *Poezja miłosna*: Tetmajer, Asnyk, Słowacki, Mickiewicz, Krasiński, Karpiński, Kochanowski.

3) *Wychowanie i sport*: Staff, Wierzyński, Krasicki, Niemcewicz (Dwaj Szechieowie), Górnicki (Ustępy z „Dworzanina”), Kochanowski (Pieśń o dobrej sławie, o cnotcie).

4) *Z kierunkami literackimi* 20 wieku nauczyciel łatwo zapozna młodzież, dając jej do rąk komplet pism literackich, które winny być zebrane w pracowni. (Zdroj, Zwrotnica, Skamander, Tygodnik Wileński, Źródła mocy, Wiadomości Literackie i t. p.). Łatwo odczytać w klasie wybrane wiersze: Tuwima, Lechonia, Wierzyńskiego, Gałuszki, Zegadłowicza, Słonimskiego. Należy dać do rąk na pewien czas pisma poważne (jak: Przegląd Współczesny, Zrąb, Przegląd Powszechny, Pamiętnik Warszawski). Gdy poziom kl. VIII jest odpowiedni, można zakończyć kurs zagadnieniem: *Przeżycia religijne w naszej literaturze*. (Kasprowicza Hymny, Zegadłowicza, Emancypantki Prusa. Analiza przeżyć Madzi. Obraz Boga w „emanc.” Prusa, w „Beniowskim”, w „Motywach biblijnych” K. Ujejskiego. Improwizacje, Widzenie ks. Piotra, Hymn Kochanowskiego „Czego chcesz od nas Panie” Hymny 17 w. i t. p.).

Zapomocą powyżej naszkicowanej metody pragniemy: 1) podnieść wydajność pracy ucznia, 2) pogłębić obowiązkowość młodzieży, 3) zwiększyć jej uspołecznienie, 4) zbliżyć podrastające pokolenie do rozwijającej się rzeczywistości, z której wyłaniają się ważne zagadnienia, domagające się rozwiązania w najbliższej przyszłości.

Edw. Rzeszowski.

Kalendarz Iskier na rok 1932.

Mała encyklopedia i notatnik. Rocznik VIII. Opracował Władysław Kopczewski. Nakładem Iskier. Warszawa 1932. Stron 256. Cena egzemplarza w miękkiej płóciennej oprawie — 4 zł.

Ukazał się nowy rocznik Kalendarza Iskier, cieszącego się od 7 lat zasłużonym uznaniem i powodzeniem. Zawiera wiadomości ze wszystkich dziedzin wiedzy i życia, od historii, literatury, geografji, do matematyki, chemji i astronomji włącznie, oraz rady praktyczne i wskazówki, jak chodzić po ulicach, co brać z sobą na wycieczki i t. p.

Kalendarz Iskier jest bogatą kieszonkową encyklopedją, połączoną z notatnikiem na każdy dzień.

Staranne opracowanie, wygodny format kieszonkowy (10×14), oraz przejrzysty i estetyczny układ materiału przy niewysokiej cenie podnoszą jeszcze bardziej wartość praktyczną Kalendarza.

Książki nadesłane.

Wydawnictwa „Naszej Księgarni” A. S. w Warszawie, rok 1932.

Teofil Szczerba — Dzieje pisma w zwięzłym zarysie, str. 136.

Georg Kerscheustainer — Charakter jego pojęcie i wychowanie str. 207.

Wydawnictwa K. S. Jakubowskiego, Lwów 1931 r.

Dr. Marcin Ernst i Alfred Stachy — Kosmografja — podręcznik dla gimnazjów, str. 175.

Michał Siwak — Geografja Europy, str. 251.

Wydawnictwo Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, Lwów 1932 r.

Juljusz Kleiner — Literatura Polska, str. 208.

Wydawnictwa Księżnicy—Atlas, Lwów—Warszawa 1931 r.

S. Banach, W. Sierpiński, W. Stażek — Arytmetyka i Geometrja dla klasy III szkół średnich, str. 205. Cena zł. 4,40.

Halaunbrenner — Ćwiczenia praktyczne z fizyki w szkole średniej—Ciepło, str. 139. Cena zł. 6,80.

Mieczysław Kreutz — Rozwój psychiczny młodzieży, str. 75. Cena zł. 3,40.

Stanisław Irzyk — Szczegółowy rozkład materiału naukowego dla publ. szk. powsz. 3, 4 i 5 klasowych, str. 83. Cena zł. 4,80.

Dr. Witold Rybczyński — Repeterjum matematyki w zadaniach, str. 115. Cena zł. 4,20.

Stanisław Tync i Józef Gołąbek — Czytanki Polskie dla II oddziału szkoły powszechnej, str. 143. Cena zł. 2,60.

Stanisław Tync i J. Gołąbek — Przewodnik metodyczny do Czytańek Polskich dla II oddz. szk. powsz., str. 120. Cena 2,80.

Dr. Jadwiga Knapczyk — School And Howe, podręcznik angielski dla V oddz. szk. powsz., str. 156. Cena zł. 4,20.

E. Romer — Mały atlas geograficzny, str. 35. Cena zł. 9,60.

Warunki umieszczenia ogłoszeń: Cała strona zł. 120.—, Pół strony 65 zł.—, Czwierć strony zł. 35.—. Ogłoszenia mniejsze niż $\frac{1}{4}$ kolumny liczą się od wyrazu po 20 gr. za wyraz. Ogłoszenia umieszczają się **tylko po zapłaceniu z góry** przypadającej należności (konto Nr. 30466) w P. K. O.. Administracja pozostawia bez odpowiedzi nadesłane do druku ogłoszenia, o ile jednocześnie należność nie została wpłacona.
